

LEDER:

Techrevolutionen er over os

Af Michael Jarlner

Verden er midt i den fjerde industrielle revolution, og det vil forandre stort set alt. Selv homo sapiens er under omkalfatring.

Revolutioner forstås bedst – eller måske kun – når de for længst er forbi. Først når de er forbi, ved vi, hvor de førte os hen. Og måske endda om de overhovedet fandt sted. Om de reelt omkalfatrede vores tilværelse, sådan som man må kræve det af noget, der kalder sig en revolution.

Hvis man skal følge en institution som World Economic Forum, står vi imidlertid midt i en revolution: Den fjerde industrielle revolution, som forummet kalder den. Techrevolutionen kalder andre den. Atter andre betvivler den og taler hellere om teknologisk evolution.

Den israelske bestsellerforfatter Yuval Harari tilhører bestemt ikke den sidste gruppe. Han taler om begyndelsen på en ny teknohumanistisk epoke, hvor mennesket er slået ind på en vej, hvor det vil skabe nye mennesker i egne idealbilleder. Homo Deus kalder han dem.

Han giver som eksempel lægevidenskaben, der efter hans begreber gennemgår et paradigmeskifte: Hvor det 20. århundredes lægevidenskab havde som mål at helbrede syge, har det 21. århundredes lægevidenskab i stigende grad som mål at opgradere sunde mennesker.

Helbredelse var således et egalitært projekt for masserne i det 20. århundrede, fordi man havde brug for dem til at føre krige og producere, ræsonnerer han. Men med udviklingen af robotter og kunstig intelligens vil vi som biprodukt udvikle en klasse af ubrugelige mennesker, der ikke kan klare sig i konkurrencen, og det 21. århundredes lægevidenskab vil gå i retning af et mere elitært projekt. Her handler det ikke om at helbrede, men om at opgradere den nødvendige elite.

”Det vigtigste spørgsmål i det 21. århundredes økonomi vil være, hvad vi skal stille op med alle de overflødige mennesker. Hvad skal bevidste mennesker tage sig til den dag, vi har højt intelligente ikkebevidste algoritmer, der kan gøre næsten alting bedre?” spørger han.

Så er vi da vist i gang.

Michael Jarlner er international redaktør på Politiken.

Hvad taler vi om?

Men lad os få begreberne på plads. World Economic Forum taler som nævnt gerne – og også gerne meget og meget længe – om Den fjerde industrielle revolution, som forummet altså mener, vi står i. Og selv har forklaret sådan her:

Den første industrielle revolution brugte vand og damp til at mekanisere produktionen.

Den anden indførte elektricitet til at skabe masseproduktion.

Den tredje brugte elektronik og informationsteknologi til at automatisere produktionen.

Og nu bygger en fjerde industriel revolution så oven på den tredje – en digital revolution, som har stået på siden midten af det forrige århundrede. Det karakteriseres ved en sammensmeltning af teknologier, der udviser linjerne mellem den fysiske, digitale og biologiske sfære.

Vi står overfor en tiltagende stormagtsrivalisering mellem først og fremmest USA og Kina, men også Rusland.

Det er en revolution, som ingen for alvor kan overskue, hvor fører hen. Men vi kan i tiden se mange tegn på, at den vil føre os et nyt sted hen. Et par eksempler:

Geopolitisk. Vi står over for en tiltagende stormagtsrivalisering mellem først og fremmest USA og Kina, men også Rusland. Det er en rivalisering, der blandt meget andet handler om at komme først og længst med udviklingen af supercomputere (kvantecomputere) og en kunstig intelligens, der – i hvert fald

på specialområder – vil kunne udkonkurrere den menneskelige intelligens. Vi er som mennesker allerede slået som verdensmestre i skak og det kinesiske 'go'. Men det er kun begyndelsen.

”Tænk hvis vi lykkes,” nærmest gyser Stuart Russel, der ellers selv er en af USA's førende forskere i kunstig intelligens og fast gæst hos World Economic Forum i Davos, i bogen *Human Compatible*: ”Områdets formål (forskningen i kunstig intelligens, *red.*) har altid været at skabe kunstig intelligens, der er på linje med eller over den menneskelige intelligens, men man har tænkt mindre over, hvad der vil ske, hvis det lykkes,” skriver han.

Militært. Man kan opstille alle mulige skrækscenarier for, hvad kombinationen af bevæbnede droner og kunstig intelligens kunne føre med sig. Det gør en organisation som Stop The Killer Robots allerede: De taler om sværme af droner, der selv finder og tilintetgør deres mål, og hvor det menneskelige ansvar for handlingerne er ugenomsigtige.

Men man kunne også sige, at vi i dag er kommet dertil, at bare det at definere, hvad der er en krig, er svært nok. For er det krig, hvis en stat eller en statsstøttet hackergruppe lammer et lands elforsyning? Og er det i strid med Geneve-konventionen, når nationer går efter netop den slags civile mål, fordi de ved, at det med ringere sandsynlighed vil føre til gengældelse, end hvis de gik efter militære mål? Hvis vi talte om krudt og kugler, ville den slags være lettere at afgøre. Dur vores konventioner stadig?

Demokratisk. Vi har efterhånden hørt meget om, hvor meget sociale medier som Facebook og Twitter forstyrrer den demokratiske debat. Og vi har bedt disse profitdrevne megaforetagender om at indføre en vis censur for at begrænse den fri kommunikations skader. Men var det i virkeligheden det, vi ville? Overlade det til en samling techfyrster at bestemme over vores kommunikation, sådan uden om demokratisk valgte politikere og uafhængige domstole? Det er naturligvis en balanceakt, men techrevolutionen har under alle omstændigheder forandret vilkårene for den demokratiske samtale på en måde, der endnu ikke står os lysende klar.

Økonomisk. Og nu vi er ved et foretagende som Facebook: Har vi overhovedet forstået, hvad det vil betyde, at firmaet nu også er på vej med sin egen valuta, Diem (tidligere Libra), og – uagtet projektet er skaleret markant ned – dermed gør indhug i centralbankernes stilling på pengemarkedet? Tænk, hvad kombinationen af disse pengestrømme med Facebooks appetit på spionage mod sine brugere kan føre til.

Jo mere techfirmaerne ved om os, des lettere kan de også manipulere os. Spørg bare den amerikanske professor Shoshana Zuboff, der i sin verdensberømte bog om Overvågningskapitalismen viser, hvordan selv et uskyldigt spil Pokemon Go kan lede os til steder, vi ikke havde drømt om og give os lyst til at købe pizzaer på den restaurant, som vi ikke anede havde betalt for at

blive en Pokemon-station. Vi troede, vi legede. Men vi blev leget med.

Og så er vi fremme ved pengesystemet, der også er under forandring fra sedler og mønt til digitale valutaer. Selv Den europæiske Centralbank er nu på vej med på vognen i konkurrence med andre stormagter og private aktører som netop Facebook.

Hverdagen. Og så er der algoritmerne. De små og i reglen hemmelige koder, der systematiserer menneskelige beslutninger, men som for de fleste –

Fra offentlige myndigheder til politi vil der derfor i jagten på forebyggelse findes stadig flere argumenter for at indsamle data om os alle sammen.

også ansvarlige politikere – er et ugenemskskeligt land, selvom de er begyndt at gennemtrænge ikke mindst den offentlige forvaltning. Og ikke nok med det: De sættes i stigende grad også ind som såkaldte prædiktive modeller, der for eksempel kan være med til at spore arbejdsløses risiko for at ende som langtidsledige. Problemer håndteres, inden de opstår. Det er billigere på den måde. Fra offentlige myndigheder til politi vil der derfor i jagten på forebyggelse findes stadig flere argumenter for at indsamle data om os alle sammen. Men dermed risikerer velfærdsstaten også at forvanske sig selv til en overvågningsstat.

Tanken. Når techfyrster som Elon Musk og Mark Zuckerberg arbejder med forskellige sammensmeltninger af den menneskelige hjerne med internettet, hvor er vi så på vej hen? Mod aflæsning af tanker, nye muligheder for ma-

nipulation og mulig biohacking? Det tankevækkende er, at vi ikke ved det. Men vi har overladt meget af forskningen til private firmaer, der mere drives af profit end af almenvellet. Det gik jo så godt med Facebook...

Der er så meget, vi ikke ved om den revolution, der foregår lige nu. Men en ting ved vi: Den foregår på afsindigt mange planer og afsindigt mange steder, hvorfor vi heller ikke bare kan

henvise området til isolerede styrelser eller techambassadører. De kan være gode nok, men der er behov for en langt større indsats og bevidsthed om, hvor vi er på vej hen. Blandt andet med udviklingen af kunstig intelligens. For selv om der måske er længe til, at mennesket bliver overgået, så må vi som Stuart Russell stille os spørgsmålet: Tænk, hvis det lykkedes...

○○○